

Pirmsskolas izglītības vadlīnijas apstiprinātas valdībā

[Valdība 2018. gada 21. novembrī apstiprināja pirmsskolas izglītības vadlīnijas, kas ir pirmais no saistošajiem izglītības dokumentiem, lai jau no nākamā, 2019./2020., mācību gada sāktu īstenot pārmaiņas mācību saturā un pieejā pirmsskolās un skolās Latvijā. Atbilstoši tām nākamā gada pavasarī pirmsskolas saņems mācību programmas un mācību līdzekļu paraugus, kā arī metodiskos materiālus. Skolotājiem būs piekļuve e-mācību moduļiem par pilnveidotā satura un pieejas īstenošanu, kā arī plānoti citi apjomīgi atbalsta pasākumi pirmsskolām un to skolotājiem, lai nodrošinātu iespējami veiksmīgu pāreju uz jauno vadlīniju ieviešanu.

“Pirmsskolas izglītības satura īstenošanas mērķis ir zinātkārs, radošs un dzīvespriecīgs bērns, kas dzīvo veselīgi, droši un aktīvi, darbojas patstāvīgi un mācās ieinteresēti un ar prieku, gūstot pieredzi par sevi, citiem, apkārtējo pasauli un savstarpējo mijiedarbību tajā.” (No Ministru kabineta (MK) noteikumiem “[Noteikumi par valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijām un pirmsskolas izglītības programmu paraugiem](#)”. Ar pilnu dokumenta tekstu var iepazīties MK mājaslapā.)

Jaunajās vadlīnijās iestrādātos mācību satura un pieejas principus, kas nodrošinās bērniem mūsdienu sabiedrībā nepieciešamo prasmju pamatu apgūšanu pirmsskolā, jau izmēģina 25 pilotpirmsskolās Latvijā. Pirmsskolas izglītības obligātais saturs ietver vērtības un tikumus, caurviju prasmes un zināšanas, izpratnes un pamatprasmes septiņās mācību jomās, kas nepieciešamas veiksmīgai mācību uzsākšanai pamatskolā un kas tiek apgūtas integrētā mācību procesā visas dienas garumā – darbojoties ar prieku un atbilstoši katra bērna spējām.

Bērna un skolotāja loma pirmsskolā

Kādu gribam redzēt bērnu pirmsskolā saskaņā ar jaunajām vadlīnijām? Kā pētnieku un darītāju, kurš ar skolotāja atbalstu konstruē zināšanas un veido izpratni, gūst pieredzi un vispārīgās (caurviju) prasmes, un mācību jomu pamatprasmes. Bērna mācīšanās rezultāts ir nevis konkrēta priekšmeta izgatavošana vai zināšanu iemācīšanās kā vienreizējs notikums, bet ilgtermiņa prasmju attīstība. Tam kalpo mērķtiecīgi, jēgpilni, daudzveidīgi skolotāja uzdevumi un mācību materiāli, kā arī atbilstoši iekārtota vide. Bērns darbojas kopā ar skolotāju, uzklausa, vienlaikus pats domā par savu mācīšanos, apzinās savas intereses un izvirza savus mērķus. Skolotājs plāno mācībās sasniedzamo rezultātu, iekārto vidi un izvēlas materiālus un uzdevumus, viņš vada un novēro bērnu mācīšanos, līdzdarbojas, novērtē bērna sniegumu un attīstību, sniedz attīstošu atgriezenisko saiti, kura rosina uzlabot sniegumu, pamēģināt ko jaunu.

- [Skolotāja loma pirmsskolā](#)
- [Bērns ir pētnieks un darītājs](#)

Mācību saturā – vērtībās balstīti ieradumi un tikumi, pamatprasmes mācību jomās un vispārīgās prasmes

Pirmsskolas loma ir bērnos atbilstoši vecumam ar rotaļu palīdzību dot iespēju iepazīt sevi, dabu, sabiedrību, kā arī attīstīt ieradumus un tikumus (atbildība, drosme, uzņēmība, mērķtiecība, savaldība, mērenība, tolerance, laipnība, līdzcietība, taisnīgums, solidaritāte), kas balstīti vērtībās (dzīvība, cieņa, ģimene, darbs, daba, latviešu valoda un Latvijas valsts, u.c.).

Bērniem sasniedzamie rezultāti atbilstoši vecumam aprakstīti pamatprasmēm septiņās mācību jomās (valodu, sociālās un pilsoniskās, kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā, dabaszinātņu, matemātikas, tehnoloģiju, veselības un fiziskās aktivitātes) un caurviju prasmēm (pašizziņa un pašvadība, jaunrade un uzņēmējspēja, kritiskā domāšana un radošums, sadarbība un līdzdalība, kā arī digitālā prasme), kas stiprina apzinātu mācīšanos saskaņā ar katra bērna spējām. Ļoti liels uzsvars likts uz bērnu sociālo un emocionālo prasmju attīstīšanu, kas ietver sevis apzināšanos, emociju, domu, uzvedības vadīšanu, spēju saprast citus un veidot pozitīvas attiecības, un uz bērna aktīvu iesaistīšanos mācību procesā.

Jaunais mācību pieejā – rotaļnodarbība dienas garumā

Pirmsskolā mācību procesu paredzēts organizēt integrētā rotaļnodarbībā visas dienas garumā, un tā ietver gan pedagoga mērķtiecīgi organizētu, gan netieši vadītu rotaļdarbību, gan bērnu brīvu rotaļāšanos. Darbošanās un mācīšanās katru dienu notiek gan telpās, gan ārā. Vadlīnijās paredzēts, ka bērniem tiek dota iespēja mācīties iedziļinoties un ar prieku, domāt un praktiski pētīt, sadarboties, apgūt zināšanas un prasmes un pašiem prast tās novērtēt. Skolotājs mācīšanās procesā piedāvā daudzveidīgus uzdevumus un atbalstošus mācību līdzekļus – spēles, konstruēšanas materiālus, rotaļlietas, attēlus, kas ļauj bērnam vingrināties, kļūdīties un modelēt savu darbību, nesteidzinot pabeigt iesākto un katram pašam paplašināt savu pieredzi. Kā paredzēts plānot un īstenot mācības pirmsskolā? Skolotāji mācības plāno vismaz viena mēneša garumā par aktuālu tematu, ņemot vērā svētkus, gadskārtu ieražas un tradīcijas saistībā ar notikumiem apkārtējā vidē un pasaulē, izvēloties prasmes, kuras tiks attīstītas. Mācīšanos plāno sadarbībā ar citiem pirmsskolas izglītības iestādes speciālistiem – mūzikas un sporta skolotājiem.

Būtisks uzsvars mācību procesā likts uz drošu un **atbalstošu vidi** un **attīstošu atgriezenisko saiti** no pedagoga puses, lai rosinātu bērnu pašu domāt par savu mācīšanos un sasniegto rezultātu.

- [Kā mainīsies mācību pieeja pirmsskolās? Skolotāja lomas maiņa](#)
- [Izmaiņas mācību pieejā pirmsskolā – bērni vairāk izzinās, pētīs un radīs paši](#)

Vides loma mācīšanās veicināšanā

Lai īstenotu vadlīniju mērķus, mācību procesam nodrošināma emocionāli droša un pārraugāma vide, daudzfunkcionāla, t.i., pārveidojama telpa, kas piemērota gan grupu nodarbībām, gan individuālam darbam un kurā ir vieta gan atpūtai, gan kustību aktivitātēm un rotaļām, ar mācību centriem vai organizatoriskām zonām, un šajā telpā atrodas bērnam brīvi pieejami mācību līdzekļi, atgādnēs, grāmatas. Mācību procesa atspoguļošana un aktivizēšana atbilstoši mācību tematam plakātos, sienu noformējumos, uzrakstos utt. veicina bērna mācīšanos un piederību mācīšanās procesam, kā arī dod iespēju novērtēt savu sniegumu.

Latviešu valoda mazākumtautību pirmsskolas izglītības programmās

Lai ikviens bērns iegūtu pietiekamas latviešu valodas prasmes veiksmīgai mācību uzsākšanai pamatskolas izglītības pakāpē, ir paredzēta pastiprināta latviešu valodas apguve mazākumtautību pirmsskolas programmās. Vadlīnijas nosaka, ka mazākumtautību pirmsskolas izglītības programmās latviešu valodas apguve integrētā mācību procesā un ikdienas saskarsmē atbilstoši bērnu attīstībai ir jāsekmē katru

dienu, lai pēctecīgi sasniegtu valodu mācību jomas rezultātus. Latviešu valoda ir noteikta kā saziņas līdzeklis ikdienas mācību procesā jeb rotaļnodarbībā, bet vienlaikus ir paredzēti sasniedzamie rezultāti arī mazākumtautības valodas apgūvē. *Skola2030* sadarbības partneris Latviešu Valodas aģentūra izstrādā metodiskos līdzekļus un rokasgrāmatu pedagogiem, kuri īsteno mazākumtautības izglītības programmas, tostarp arī mācību līdzekļus latviešu valodas apguvei pirmsskolā.

Atbalsts skolotājiem jauno vadlīniju īstenošanai

Lai palīdzētu pirmsskolām sagatavoties gaidāmajām pārmaiņām, *Skola2030* ietvaros tiek piedāvāts daudzpusīgs atbalsts – mācības, semināri, izglītojoši pasākumi un materiāli par jauno saturu un pieeju.

Profesionālā pilnveide:

- Projekta sadarbības partneris Latvijas Universitāte šajā mācību gadā īstenoja mācības visu Latvijas pirmsskolu vadības komandām (iestādes vadītājam un metodiķim) – kopumā 1090 pedagogiem.
 - Šā gada septembrī noslēdzās e-mācību kurss, kurā piedalījās 427 pirmsskolas pedagogi.
 - No 2019. gada janvāra *Skola2030* piedāvās mācības 1200 pirmsskolu pedagogiem, kuri īsteno obligāto pirmsskolas izglītības programmu piecus un sešus gadus veciem bērniem.
 - Katru pavasari četrus gadus pēc kārtas plānoti reģionāli ieviešanas semināri, lai iepazīstinātu ar labās prakses piemēriem. Tāpat tiek rīkoti semināri izglītības pārvaldēm, kā arī semināri mācību jomu koordinatoriem.
2019. gada pavasarī pirmsskolas saņems mācību programmas paraugu un mācību līdzekļu paraugus, metodiskos materiālus un e-mācību pašmācības moduļus.

Informatīvi materiāli:

Skola2030 mājaslapā www.skola2030.lv un *Skola2030 YouTube* kanālā pieejami informatīvi raksti un video materiāli skolotājiem un vecākiem par pilnveidoto mācību saturu un pieeju. Tajos atradīsiet idejas, iedvesmu un praktiskus ieteikumus, ko jau tagad varat izmēģināt savā pirmsskolā.

- [Pirmsskola un sākumskola](#)
- [Mācību plānošana pirmsskolā](#)
- [Izmaiņas mācību pieejā pirmsskolā – bērni veidos dziļāku izpratni](#)
- [Izmaiņas mācību pieejā pirmsskolā – bērni drošāk izteiksies vārdos un emocijās](#)
- [Sadarbība ar vecākiem pirmsskolā. Vecāku loma – bērni mācās arī mājās](#)
- [Sadarbība ar vecākiem pirmsskolā. Vecāku loma – bērni vēlas būt patstāvīgāki](#)
- [Sadarbība ar vecākiem pirmsskolā. Vecāku atbalsts. Vecāku loma – bērni priecājas, kad vecāki iesaistās](#)
- Prezentāciju video ieraksti no 2018. gada 20. aprīlī Liepājā notikušās konferences “[Lietpratība sākumizglītībā](#)” – par mācīšanos ar prieku, par robežām, pirmsskolas mācību satura pārvērtēšanu, par skolotāja lomu, par to, kāda ir laba pirmsskola, kā panākt mācīšanās pieejas maiņu, par sociāli emocionālās mācīšanās lomu sākumizglītībā.

Konferences prezentācijas iespējams lejupielādēt šeit:

- [Kā domāt un darīt ar prieku? Stāsts par robežām, kas ierobežo](#) (Sanita Lazdiņa)
- [Pārvērtējot pirmsskolas mācību saturu 21.gadsimtam](#) (Ketija Silva)
- [Skolotāja loma sākumizglītībā](#) (Arita Lauka)
- [Kāda ir laba pirmsskola?](#) (Ivonna Lindstade)
- [Sociāli emocionālās mācīšanās loma sākumizglītībā](#) (Baiba Martinsone)
- Visi interesenti var pieteikties saņemt *Skola2030* ziņu e-izdevumu “Domāt.Darīt.Zināt” ar mācību satura un pieejas aktualitātēm un labās prakses piemēriem. [Novembra izdevums atrodams šeit.](#)

- Līdz nākamā gada pavasarim plānots izveidot digitālo mācību materiālu krātuvi, kurā būs apkopoti mācību programmas, materiāli, līdzekļi, nodarbību paraugi un piemēri, kas pedagogiem noderēs ikdienas darbā